



Made and/or Invented in Hungary?

Gondolatok az Egyedi kormánydöntés-alapú támogatási rendszer átalakulásáról

Józsa Viktória

ügyvezető, Nord Consult Kft.
elnökségi tag, MRTT

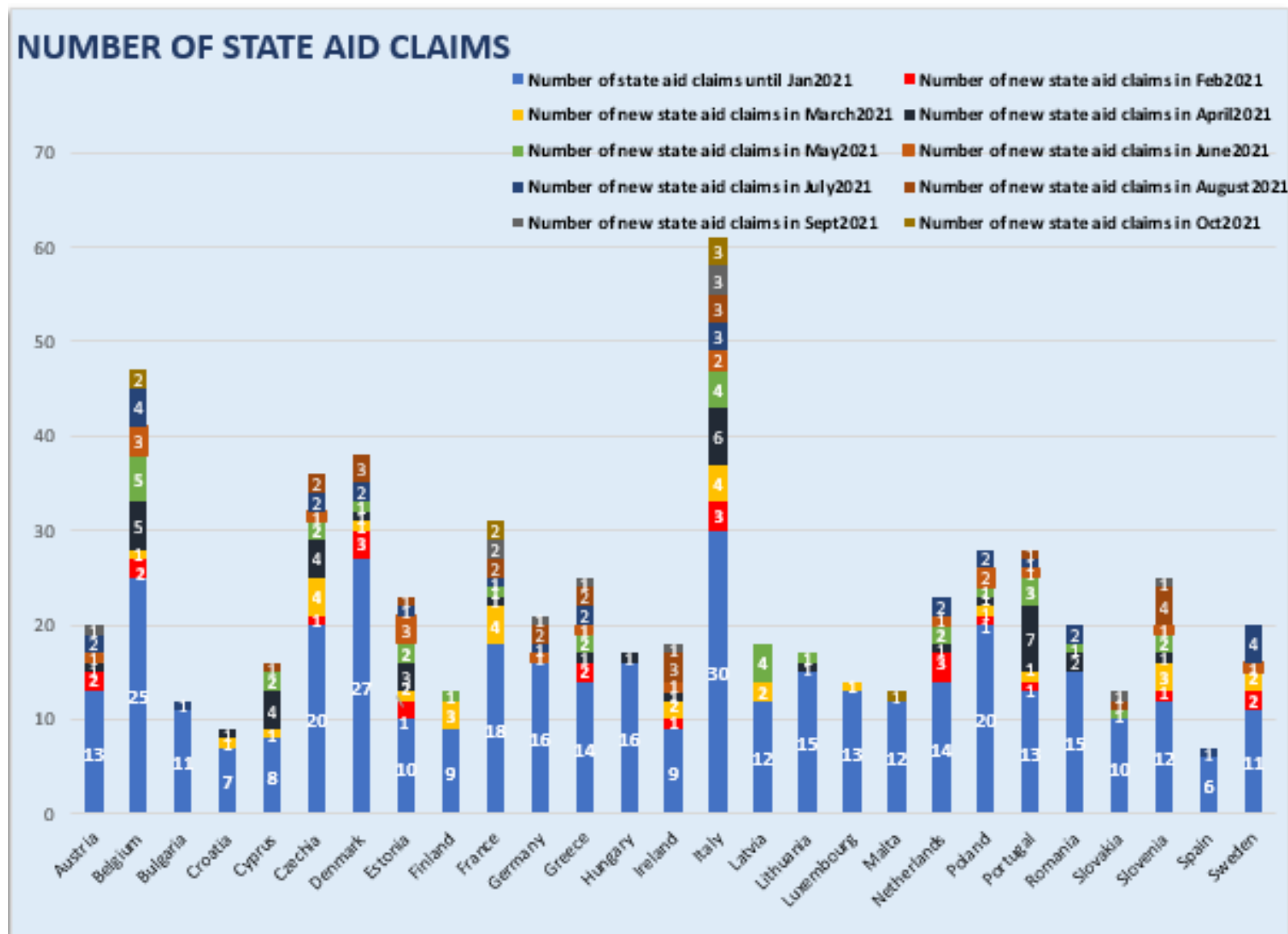




Az előadás szerkezete

- Bevezetés
- Az EKD rendszer fő sajátosságai
- A befektetésösztönzési rendszer, eszközök és kapcsolódások
- A korszakolás és az átalakulási folyamat
- A vizsgálandó tényezők
- Következtetések, jövőbeli kérdések

Reflektálás ...



Number of state aid claims altogether: 613

Bevezetés – az egyedi kormánydöntéssel (EKD) megítélt támogatás



„A **regionális támogatás** a tagállamok és az Unió egészének gazdasági, társadalmi és területi kohézióját mozdítja elő: a beruházások és a munkahelyteremtés támogatásán keresztül fenntartható módon segíti a kevésbé fejlett régiók fejlődését.

A vissza nem térítendő, utófinanszírozott készpénztámogatás megítélésére a magyar kormány egyedi döntése alapján kerül sor, amelyet leghangsúlyosabban a beruházás által eredményezett árbevétel-, és bértömegnövekmény, valamint a beruházásnak helyszínt biztosító régió fejlettsége befolyásol. Az egyedi kormánydöntés által nyújtható készpénztámogatás célja az, hogy ösztönözze a beruházókat a termelésük hatékonyságának fokozására, valamint magasabb hozzáadott értéket teremtő munkahelyek számának növelésére, illetve fenntartására.*

A magyar kormány a támogatás nyújtásán keresztül kiemelten kezeli továbbá a regionális szolgáltató központok létrehozatalára vagy bővítésére irányuló beruházásokat.

A beruházási támogatás elérhető minden regionálisan támogatható településen tervezett projekt esetén, induló és nem induló vállalkozások számára egyaránt. Megkezdett beruházás nem támogatható. A támogatás elméleti maximumát a vonatkozó regionális maximális értékek jelentik.

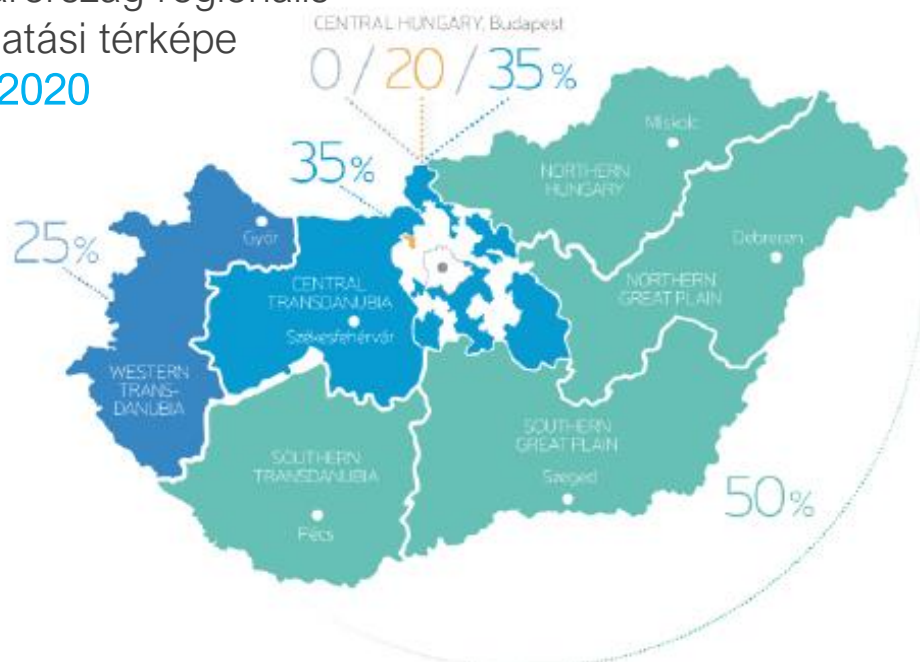
Forrás: HIPA útmutató, 2021

*: Regionális támogatás **nem nyújtható** az acélipari, a szénipari, a hajógyártási, a szintetikusszál-ipari, a szállítási ágazat – a kapcsolódó infrastruktúrával együtt –, az energiatermelési és-elosztási, valamint energetikai infrastruktúrával kapcsolatos tevékenységek javára, továbbá a mezőgazdaság, az erdőgazdálkodás, a halászat, a bányászat és a köftejtés ágazatában.



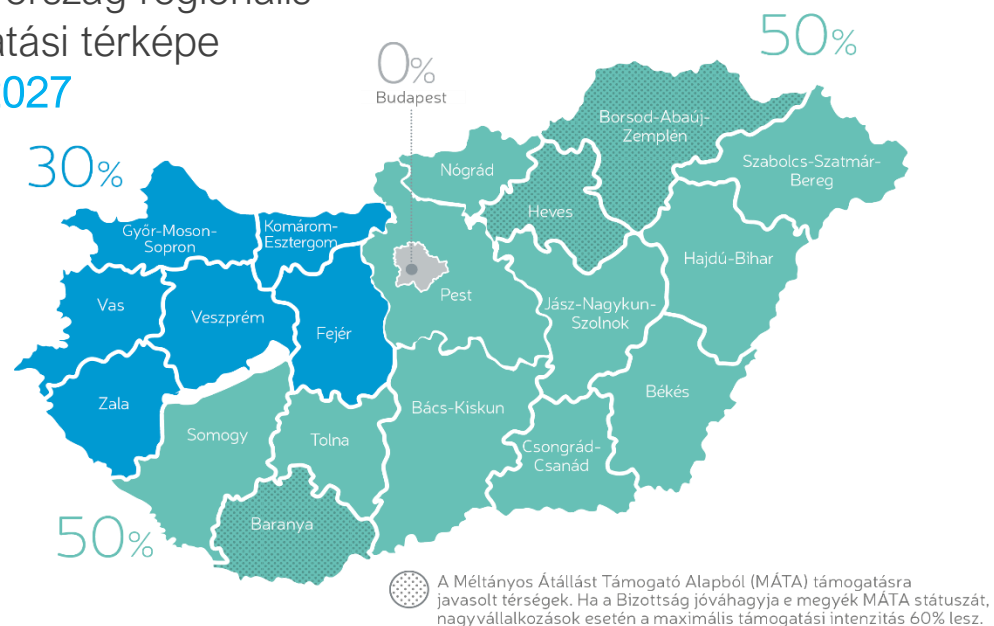
A regionális támogatási térkép és a fő szabályok

Magyarország regionális támogatási térképe
2014-2020



Forrás: HIPA útmutató, 2021

Magyarország regionális támogatási térképe
2022-2027



Az Európai Bizottság 2021. szeptember 16-i döntése alapján.

1. szabály: összeszámítás és kiigazított támogatási érték (degresszív számítási mód)
2. szabály: bejelentési értékhatás
3. szabály: áttelepítés (relokáció) tilalma

Rendeleti háttér



- **Általános csoportmentességi rendelet** (A BIZOTTSÁG 651/2014/EU RENDELETE (2014. június 17.) a Szerződés 107. és 108. cikke alkalmazásában bizonyos támogatási kategóriáknak a belső piaccal összeegyeztethetővé nyilvánításáról)
- **Az általános csoportmentességi rendeletet módosítása** az új programozási időszak központi uniós programjai, valamint a digitális és zöld átmenet miatt.

A módosítás révén lehetővé válik bizonyos uniós finanszírozású programok (pl. Horizont Europe, Interreg, InvestEU) keretében nyújtott állami támogatás, illetve állami támogatásnak nem minősülő uniós forrásokhoz kapcsolódó, tagállami forrásból nyújtott állami támogatás csoportmentesítése. A csoportmentesítés révén a tagállamok mentesülnek az Európai Bizottság felé történő előzetes bejelentési és felfüggesztési kötelezettség alól, így egyszerűbbé és gyorsabbá válik a támogatások kihelyezése. **(2021. július 23.)**

- **Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1060 rendelete (2021. június 24.)** az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó **közös rendelkezések**, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízümpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról
- **210/2014.** (VIII. 27.) Korm. Rendelet a **beruházás ösztönzési célelőirányzat** felhasználásáról

**: előtte: AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 1303/2013/EU RENDELETE (2013. december 17.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra, a Kohéziós Alapra, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó közös rendelkezések megállapításáról, az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról és az 1083/2006/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről)*

Az Európai Unió

L 231

Hivatalos Lapja



Magyar nyelvű kiadás

Jogszabályok

64. évfolyam
2021. június 30.

Tartalom

I Jogalkotási aktusok

RENDELETEK

* Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1056 rendelete (2021. június 24.) az Igazságos Átmenet Alap létrehozásáról.....	1
* Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1057 rendelete (2021. június 24.) az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+) létrehozásáról és az 1296/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről.....	21
* Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1058 rendelete (2021. június 24.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapról és a Kohéziós Alapról.....	60
* Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1059 rendelete (2021. június 24.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezésekre, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízümpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról.....	159

A befektetésösztönzési rendszer I. (1990 – 2000)



A jelenleg működő hazai befektetésösztönzési rendszer **céljai alapvetően különböznek** a rendszerváltáskor meghatározott céloktól: a politikában a hangsúly egyre inkább áttolódott a **privatizációról a munkahelyteremtésre**, az európai uniós csatlakozásunk pedig nagymértékben korlátozta a támogatások nyújtásának feltételeit.

A befektetésösztönzés eszköz- és intézményrendszerét az aktuális kormányzatok már a rendszerváltást követően kialakították. A külföldi működő tőke (KMT) beáramlás a szocializmusból a piacgazdaságba történő átmenet éveiben elsődleges fontosságú volt a termelési szerkezet átalakítása, **a privatizációs bevételek növelése, a szocialista nagyvállalatok összeomlása** miatti – főként a szakmunkásokat, betanított munkásokat illetve képzetleneket érintő – **munkanélküliség enyhítése** érdekében (Majoros, 2008.).

Az 1990-es évek derekán már megjelentek a privatizációs ügyleteken túl **zöldmezős beruházások** is és a működő tőke vonzásának új eszközei. A regionális szempontok még nem kaptak szerepet a beruházások támogatásának rendszerében, ám az állam ekkor pozitívan különböztette meg a külföldi vállalkozásokat. Az 1990- es évek végére a gazdaságpolitikában megjelent a **hazai vállalkozások támogatásának** és azok munkahelyteremtésének a célja.

A befektetésösztönzési rendszer II. (2000 - ...)



Az 1990-es évek második felében már **tömegesen létesültek zöldmezős beruházások** is hazánkban. Az aktív tőkevonzási politika folytatódott, de megváltozott feltételekkel. Egyedi feltételek kialakítására egy-egy beruházás esetében már **a 2000-es évek elején** lehetőség volt, a munkahelyteremtés függvényében pedig akár teljes adómentességet is biztosított az állam (Szanyi, 2016) és Antalóczy, 2003.).

2004-es uniós csatlakozásunk előtt a befektetésösztönzésben alkalmazott eszközök nem voltak összhangban az Európai Unió (EU) versenypolitikájával. Kiemelten igaz ez a vámszabad területi szabályozásra. A csatlakozást követően elsősorban a hazai támogatási rendszert kellett összehangolni az EU támogatási politikájának tiltásaival és eszközeivel, másodsorban alkalmazkodnunk kellett az EU támogatási célrendszeréhez, prioritásaihoz.

2010-től a kormányzat a beruházási támogatásokat **egyedi kormánydöntésekkel** biztosítja az induló beruházásoknál, illetve 2012-től stratégiai partneri szerződésekkel a már megtelepedett vállalkozások esetében.

2020-tól megjelent a globális járványhoz kapcsolódóan a kapacitás újraelosztási versenyben előnyünket biztosítandó a **VNT** (versenyképességnövelő) támogatások rendszere is.

A beruházásösztönzés eszkörendszere



„A rendszerváltást követő két és fél évtizedben a magyar befektetésösztönzési politika változó eszkörendszert működtetett.” (Szanyi, 2017).

Szanyi ezen időszakon belül négy szakaszt különböztet meg az alkalmazott eszköztár jellegzetességei alapján.

„Az első három szakasz egyre kifinomultabb eszközöket alkalmazott (Antalóczy és mtsai 2014), a 2010-ben kezdődő, napjainkig tartó negyedik periódus viszont elfordulást jelent a külföldi tőkét pártoló korábbi gazdaságpolitikától.” (ÁSZ jelentés, 2019)

A három fő eszköz:

- (1) Az adókedvezmények, fiskális eszközök lényegében az állam jövőbeli, vagyis még meg nem „termelt” bevételeiről történő lemondást jelentenek.
- (2) Pénzügyi támogatások (vissza nem térítendő készpénz támogatások, pl. EKD)
- (3) A beruházástámogató intézmények tevékenysége, valamint a megvalósított beruházások megtérülését, hatékonyságát javító szabályozási elemek.

Szakpolitikai szabályozás/priorizálás



A 2010-ben nyilvánosságra hozott, 10 évre szóló **Nemzeti Együttműködés Programja:**

A befektetésösztönzést kiemelten kezeli, de nem határozza meg sem a végrehajtásban (a feladatok ellátásában), sem a nyomon követésben a felelősöket és a határidőket, így a befektetésösztönzési célok nyomon követését sem. A program céljainak teljesítésére vonatkozó értékelés, a program felülvizsgálata és szükség szerinti átdolgozása az elemzett időszakban nem történt meg. (ÁSZ elemzés, 2019)

A Széll Kálmán Terv 2.0: a külföldi befektetők magyarországi beruházásainak ösztönzése azért kiemelt cél, „mert azok kedvező hatást gyakorolnak a gazdasági növekedésre és a foglalkoztatásra, hozzájárulnak a magyar gazdasági szereplők nemzetközi piaci pozícióinak javításához, növelik a költségvetés bevételeit, hozzájárulnak a modern technológiák magyarországi importjához és a hazai kis- és középvállalati háttérpar erősödéséhez”.

A terv alapján a Magyarországra 2012-ben beáramló külföldi működő tőke volumenének (22 980 Mrd Ft) egy évtized alatt (2022 végéig) meg kell duplázódnia. A terv kiemeli a Magyarországon már megtelepedett külföldi befektetések utógondozásának fontosságát (ún. **after care tevékenység**) is.

Szakpolitikai kapcsolódások



Beruházásösztönzéssel összefüggő célok a kormányzati programokban

	Kormányzati programok					
Célok ↓	NEP Nemzeti Együtt- működés Programja 2010-2020	ÚSZT Új Széchenyi Terv 2011-2021	SZKT Széll Kálmán Terv 2.0 2012-	KS Külgazdasági Stratégia (vitairat) 2012-2020	NKFIS Nemzeti K+F+I Stratégia 2013-2020	OTFK Terület- fejl. Koncepció 2014-2030
KMT beáram- lásának növelése			√	√		
Foglalkoztatás növelése	√	√	√	√		
A K+F+I ösztönzése	√	√	√		√	√
KKV-k beszállítói helyzetének javítása	√	√	√	√		√
Területileg differentiált támogatások			√	√		√
Kiemelt ágazatok fejlesztése	√	√	√	√		√

Forrás: a kormányzati programok alapján, ÁSZ szerkesztés

Ágazati kapcsolódások



Egyes iparágak és szolgáltatások fejlesztésével kapcsolatos célok a kormányzati programokban

Ágazatok↓	NEP Nemzeti Együtt- működés Programja 2010-2020	ÚSZT Új Széchenyi Terv 2011-2021	SZKT Széll Kálmán Terv 2.0 2012-	KS Külgazdasági Stratégia (vitairat) 2012-2020	OTFK Terület-fejl. Kon koncepció 2014-2030
kreatív iparágak	√	√	√		√
egészségipar	√	√	√	√	√
high-tech ipar	√				
zöld gazdaság, környezetvédelem	√		√	√	√
mezőgazdaság/élelmiszeripar			√	√	
járműipar, közlekedés		√	√	√	
szolgáltatások				√	
elektronikai ipar			√	√	
IT szektor		√			√
logisztika		√	√		

Forrás: a kormányzati programok alapján, ÁSZ szerkesztés

Területi kapcsolódások – jogosultsági feltételek



Eszköz alapú beruházás esetén

- Fejlett megyék:

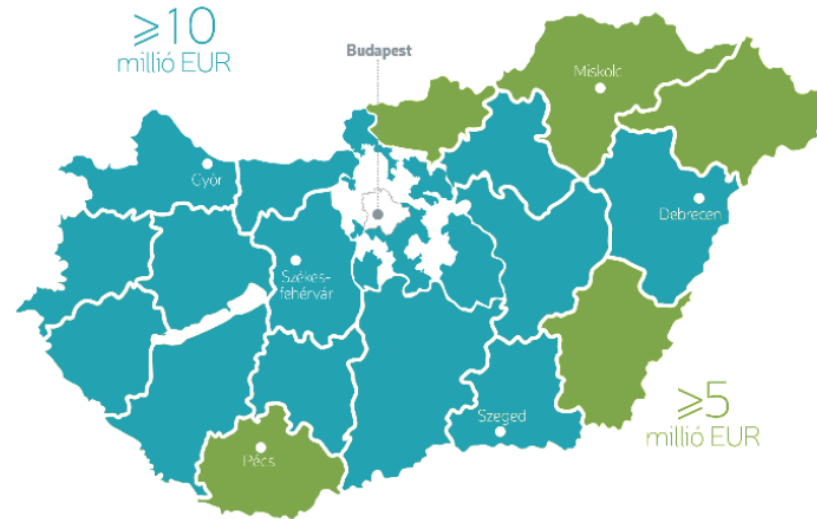
min. 10 millió eurós beruházási összeg

(Pest, Győr-Moson-Sopron, Fejér, Komárom-Esztergom, Tolna, Bács-Kiskun, Somogy, Vas, Veszprém, Zala, Hajdú-Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok, Csongrád és Heves megyék)

- Fejlődő megyék:

min. 5 millió eurós beruházási összeg

(Nógrád, Borsod-Abaúj-Zemplén, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Békés és Baranya megyék)



Fejlesztési adókedvezmény esetén

- Nem kedvezményezett régiók

(Nyugat-Dunántúl, Közép-Dunántúl, Közép-Magyarország)

- Kedvezményezett régiók

(Dél-Dunántúl, Dél-Alföld, Észak-Alföld, Észak-Magyarország)



A fő szakaszok



A magasabb hozzáadott érték felé elmozdulás (2016-tól)

A külföldi tőke differenciált kezelése (2010-től)

A tőkevonzási előny eltűnése (2004–2010)

Zöldmezős beruházások és fejlesztések (1997–2003)

Zászlóshajók vonzása (1990–1996)

1990 - 1996

1997 - 2003

2004 - 2010

2010 - 2015

2016 -

Jelenlegi EKD „scheme”-ek

+ képzési támogatás

+ Fejlesztési adókedvezmény

+ K+F adókedvezmény

+ járulék- és egyéb kedvezmények

			Eszköz			Munkahely-teremtő	K + F	
	Cél		Induló vállalkozás	Nem induló vállalkozás	Regionális szolgáltató központ /Induló vállalkozás és nem induló vállalkozás esetén egyaránt/		alkalmazott kutatás és kísérleti fejlesztés	
	Típus		CAPEX			OPEX		
Beruházó	KKV		✓	✓	✓	✓	x	
	Nagyvállalat		✓	✓	✓	✓	✓	
	Pályázók száma		több					
Feltételek	Beruházási költségek	Fejlett	Min. 10 millió EUR		nincs meghatározva minimum	nincs meghatározva minimum	Min. 3 millió EUR	
		Fejlődő	Min. 5 millió EUR					
	Új létszám	Fejlett	0 fő (bázislétszám fenntartása)		bázis + min. 50 fő	bázis + min. 50 fő	bázis + min. 25 fő*	
		Fejlődő	0 fő (bázislétszám fenntartása)					
	Árbevétel	Fejlett	bázis árbevétel + átlagosan 3 millió EUR/monitoring év	bázis árbevétel és bázis bértömeg + átlagosan a bázis árbevétel vagy bázis bértömeg vagy a kettő együttes 30%-os növelése a monitoring évek alatt	-	-	-	
		Fejlődő						
	Bértömeg	Fejlett	bázis bértömeg + átlagosan 300 ezer EUR/monitoring év		bázis bértömeg + nincs meghatározva minimum	bázis bértömeg+ nincs meghatározva minimum	-	
		Fejlődő						
	Elszámolható költségek	Telek				nincs limit		
		Épület	nincs limit	nincs limit				ÉCS
		Gépek						ÉCS
		Immateriális javak	Max. 50%	Max. 50%	Max. 50%			
		Személyi ráfordítás				új létszám 24 havi	projekt időtartamában**	
		Anyagköltség					Max. 25%	
		Szerződéses kutatás					Max. 25%	
	Beruházási időszak		nincs korlát	nincs korlát	nincs korlát	0 - 3 év	1 - 3 év	
	Monitoring időszak		min. 3 / 5 év	min. 3 / 5 év	min. 3 / 5 év	min. 3 / 5 év	min. 2 év	
	Max. támogatási intenzitás/arány		I: regionális intenzitás	I: regionális intenzitás	I: regionális intenzitás	I: regionális intenzitás	I: 25%	

Vizsgálandó tényezők



- EU stratégia és szakpolitikák
- Csoportmentességi rendelet, regionális támogatási térképek
- EU-s célok és a hazai befektetésösztönzési rendszer céljai
- Hazai szakpolitikák, pl. Széll Kálmán terv
- Intézményrendszer
- Eszközrendszer
- Ágazati vs területi szempontok érvényesülése
- Feltételrendszer
(pl. eltolódás a vállalatokban)

FAK

	Eszköz alapú	Munkahelyteremtő
	Elszámolható költség (JÉ)	Új munkahelyek száma
Nem kedvezményezett régió ¹⁹	3 milliárd forint	1
Kedvezményezett régió	1 milliárd forint	
Középvállalat	300 millió forint	
Kisvállalat	200 millió forint	
Egyéb beruházások	100 millió forint	

EKD

Vállalások	Eszköz alapú	Regionális szolgáltatóközpont (Eszköz alapú vagy munkahelyteremtés alapú)
Árbevétel	bázis + többlet	nincs
Bértömeg	bázis + többlet	bázis + többlet
Létszám ⁹	bázis	bázis + többlet
Felsőfokúak ¹⁰	nincs	bázis + többlet



Fő következtetések I. (2010-2017)

„2010. és 2017. között a befektetésösztönzési politika fő célja a **munkahelyteremtés** volt, emellett a **tudásintenzív (ipari) ágazatok** beruházásainak ösztönzése, a **kutatás-fejlesztés (K+F)** fejlesztése, valamint a kis- és közepes vállalkozások (KKV) **beszállítói pozícióinak** javítása.

A kormányzati programok kijelölték a **preferált ágazatokat**, célul tűzték ki a beruházások területi koncentrációjának csökkentését, az elmaradott térségek fejlesztését. A befektetésösztönzés stratégiai céljait a kormányzati stratégiák, tervek tartalmazták, azonban a dokumentumokba **számszerűsített eredménycélokat, ütemezést, indikátor- és monitoring rendszert jellemzően nem építettek be.**

A befektetésösztönzési rendszer működésének **irányító szervi illetve kezelő szervi nyomon követése nem valósult meg**: nem értékelték, hogy az új munkahelyek létesítésére vonatkozó vállalatokat a támogatott cégek milyen arányban teljesítették, illetve hogyan teljesítették a munkahelyek fenntartására vonatkozó kötelezettségeket. A támogatás keretfeltételeit és a támogatások jogosultsági kritériumait kormányrendeletekben szabályozták. **A kormány a beruházásösztönzés intézményrendszerét kiépítette és a befektetések ösztönzéséhez biztosította a forrásokat.**”

Fő következtetések II. (2010-2017)



- A kormány által a beruházásösztönzési célelőirányzatból támogatott beruházások esetében a vállalkozások az elemzett időszakban több mint **34 ezer új munkahelyre** (120 vállalkozás), a foglalkoztatási célokat szolgáló elkülönített alapból támogatott vállalkozások pedig 25 ezer új munkahelyre tettek vállalásokat.
- A vállalkozások versenyképességét és a K+F tevékenységeket támogató európai uniós programok hozzájárultak új beruházások létrehozásához, meglévők bővítéséhez, valamint új munkahelyek létrehozásához. **2010 és 2017 között 682,8 Mrd Ft értékű közvetlen támogatásban és adókedvezményben** részesültek a pályázatot nyert vállalkozások.

Negatívumok:

- A **K+F beruházások** számottevő növekedése nem valósult meg.
- **Dél-Dunántúl** helyzete érdemben nem változott.
- A támogatott vállalkozásoknak a **KKV-k beszállítói hálózatfejlesztésében** való együttműködésével kapcsolatos célok megvalósulása visszamérés, nyomon követés hiányában nem értékelhető.

Az ITD Hungary Zrt., az NKH és az NBÜ által támogatott beruházások és a vállalt új munkahelyek száma 2010-2017. között

Év	Befektetési projektek száma (db)	Vállalt új munkahelyek száma (fő)
2010	6	1 067
2011	4	3 158
2012	1	15
2013	12	4 139
2014	26	8 760
2015	14	3 628
2016	18	5 549
2017	39	8 611
Összesen	120	34 927

Forrás: a KKM adatszolgáltatása alapján, ÁSZ számítás



- A befektetésösztönzési rendszer **folyamatos átalakulásban** van, ujját a gazdasági folyamatok üttöerén tartva
- A rendszer „**öntanuló**”, pl. technológia-intenzív EKD „kudarca”, járvány kapcsán bevezetett VNT1, 2, 3 rendszerek
- Azonnali reakció szükséges a beruházók részéről, ennek **platformja** kialakult, részben a stratégiai partnerségek által
- A hazai nemzeti befektetésösztönzési rendszer **nemzetközi elismertsége** magas, **hatékony**nak mondható, főként a szabályozók (pl. kötelező vállalások) „testreszabása” által
- **Technológiai és ágazati elmozdulások** is megfigyelhetők
- Folyamatosan bővülő és a **magas(abb) hozzáadott érték felé elmozduló** támogatási rendszer

Jövőbeli kérdések



- Új EU-s szabályozás hatásai
 - CPR
 - Kihelyezett eszközök
 - Beszállítói kapcsolatok
 - Áttelepítés
 - K+F(+I?) tevékenységek
 - „Home office” kezelése regionális beruházási szempontból?
- Átrendeződő és átalakuló globális helyzet
 - ESG, digitalizáció, „zöldítés”
 - E-mobilitás, önvezetés, SSC-k, szektorális határok?
 - ázsiai cégek térnyerése és közép-, hosszútávú szándékai
- Hazai vállalkozások potenciálja és gazdasági helyzet pl. Magyar Multi Program
- Összhang a más forrásokkal, pl. ESIF, MÁTA



Köszönöm a megtisztelő figyelmet!

viktoria.jozsa@nordconsult.hu





Elszámolható költségek

Az **elszámolható költségek** meghatározására a beruházónak két módon van lehetősége:

- 1) Eszköz alapon: a beruházáshoz kapcsolódóan beszerezett egyes tárgyi eszközök és immateriális javak számolhatók el.
- 2) Munkahelyteremtő alapon: a beruházási időszak során (maximum 3 év) újonnan teremtett munkahelyek két évre számolt személyi jellegű ráfordításai számolhatók el.

Regionális támogatás ún. **induló beruházás**hoz nyújtható, amely jelentheti

- - új létesítmény létrehozatalát (zöldmező),
- - meglévő létesítmény bővítését (kapacitásbővítés),
- - meglévő létesítmény gyártásának új termékkel történő bővítését (termékdiverzifikáció),
- - meglévő létesítmény termelési folyamatának megváltoztatását (eljárási innováció),
- - létesítmény felvásárlását (barnamező).